

**Pedagojik Formasyon Alan Tarih Öğretmeni Adaylarının “Tarih”
Kavramına İlişkin Algıları: Metafor Analizi**

Hatice MEMİŞOĞLU¹, Ayşe TAŞKIN²

Özet

Bu çalışmanın amacı, pedagojik formasyon alan Tarih öğretmen adaylarının “tarih” kavramına ilişkin algılarını metafor analizi yardımıyla ortaya çıkarmaktır. Araştırmanın çalışma alanını Abant İzzet Baysal Üniversitesi’nde Tarih bölümünde formasyon eğitimi alan 33’ü erkek, 44’ü kız toplam 77 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Araştırmada, nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Olgu bilim deseninden yararlanılmıştır. Elde edilen veriler içerik analizi yöntemiyle çözümlenmiştir. Araştırma verileri yarı yapılandırılmış açık uçlu soru formu aracılığıyla toplanmıştır. Formda öğretmen adaylarının “Tarih benzer; çünkü.....” cümlesini tamamlamaları istenmiştir. Öğretmen adaylarının tek bir metafora yoğunlaşarak tarih kavramını tanımlamaları ve bunun gerekçesini açıklamaları istenmiştir. Üretilen tüm metaforlar ve gerekçeleri incelenerek, ortak özellikleri tespit edilmiş ve bunları temsil edebileceği düşünülen kategoriler oluşturulmuştur. Bulgulara bakıldığında, öğretmen adayları tarafından geliştirilen 51 metafor 12 kategori altında toplanmıştır. Çalışma sonucunda formasyon öğretmen adaylarının en çok oluşturdukları metaforların “geçmişin bilgisi olarak tarih” kategorisinde toplandığı görülmektedir. Bu kategoride en çok oluşturulan metafor ise insandır(n:9). En az metafor oluşturulan kategorilerin ise, “zorunluluk olarak tarih, bilgilendiren ve geçmişten ders almayı sağlayan tarih ile öznel tarih” olduğu görülmüştür. Sonuç olarak, 77 öğretmen adayı tarafından 51 metaforun geliştirilmesi öğretmen adayları tarafından tarih kavramının farklı özelliklerinin tanımlanabilmesini sağlaması açısından önemlidir. Ayrıca, bu kadar çok metaforun üretilmiş olması öğretmen adaylarının tarih kavramını tanımlama konusunda zorluk çekmediklerini göstermektedir.

Anahtar Kelimeler

Tarih
Metafor
Formasyon öğretmen adayı

**The Perceptions Of History Teacher Candidates’s Who Take
Pedagogical Formation On The Concept Of History: Metaphore
Analysis**

Abstract

The purpose of the present study is to reveal History teacher candidates who take Pedagogical formation perception about "history" through the use of metaphors. The research study involves a total of 77 teacher

Keywords

History
Metaphor
Prospective Formation
Teachers

¹ Yrd.Doç., Abant İzzet Baysal Üniversitesi, haticememisoglu2008@hotmail.com

² Doktora öğrencisi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi, aysetaskinfas@hotmail.com

candidates, of whom 33 are male and 44 female. These candidates receive formation on history at Abant Izzet Baysal University. In the study, qualitative research method was applied and phenomenological research design was employed. The content analysis technique was used in this study in order to evaluate the data collected. Survey data were collected through a semi-structured open-ended questionnaire. In the form, each participant was asked to complete the prompt "History is similar to....because.....".Teacher candidates were asked to define the concept of history by focusing on only one metaphor and to explain the reason of their metaphor afterwards. After all the created metaphors and their reasons were examined, the common characteristics of these metaphors were identified and categories considered to represent them were formed. According to findings, 51 valid metaphors were grouped under 12 categories. As a consequence of the study, it was revealed that the metaphors, which were mostly developed by teacher candidates, gathered under the category of "history as knowledge of the past". The most developed metaphor in this category is "human(n:9)". It was observed that the lowest number of metaphors was in the category of "history as a necessity, history as an informative source and history that enables us to take lessons from the past". As a result, it can be stated that the development of 51 metaphors by 77 teacher candidates is important for the identification of various characteristics of the concept of history. Moreover, the creation of countless metaphors reveals that prospective teachers had no difficulties in defining the notion of history.

GİRİŞ

Kavramlarla ilgili yapılan farklı tanımlamalar esasında o kavramın, barındırdığı tüm özelliklerin açıklanmasını sağlaması açısından faydalı olmaktadır. Bir tanımda yer verilmeyen özelliğin, başka bir tanımda söylenmesi kavrama açıklık getirmektedir. Bu durum "tarih" için de geçerlidir. Tarih kavramı üzerine yapılmış birçok tanıma rastlamak mümkündür. Öyle ki, March Block, tarihi "zaman içinde insanların ilmi", tarihçi Turner, "geçmişten bize ulaşan, günümüzde ortaya çıkan tenkitçi ve yorumcu bir anlayışla incelenen kalıntılar", Ariel ve Will Durant ise, "geçmişte olan hadiseler hakkındaki belgelerin verileri" şeklinde tarif etmiştir (Kütükoğlu, 2014:1). Şimşek'e (2011) göre tarih, geçmişi açıklama ya da anlama gayesiyle şimdiki zamanda yeniden inşa etme süreci ve ürünüdür. Safran ve Ata (1996) ise, geçmişin belgelere dayandırılarak rasyonel bir yöntemle derlenmiş bilgisi olan tarihi insanın yapıp etmelerinin oluşturduğu bir bütün olarak tanımlamışlardır. Carr(1996) tarihi, tarihçi ile olgular arasında kesintisiz olarak karşılıklı bir etkileşim süreci, bugün ile geçmiş arasında bitmeyen bir diyalog olarak belirtirken; Yıldız (2003) ise tarihi "toplumların nereden geldiklerini ve nereye gitmekte olduklarını açıklarken bilinç de kazandırır" şeklinde ifade etmiştir. Bu sebeple, bir milletin yaşamını şekillendirmede ve geleceğine yön vermede tarih eğitiminin önemi çok büyüktür. Milli birlik ve beraberliğin sağlanması, milli bir bilincin oluşturulması tarih eğitimi ile mümkündür (Yalçınkaya, 2013).

Demircioğlu ve Tokdemir (2008)'e göre, geçmiş ve geçmişin bilimsel bir bakış açısıyla incelenmesi olarak tanımlanan tarih, sosyal bilimlerin önemli disiplinlerinden biridir. Tarih biliminin, geleceği tahmin etmede genellemeler yapabileceği sihirli kanunları olmamasına rağmen, tarih bugünümüz ve yarınımız için bize bakış açıları kazandırır (Dilek,2007). Dar anlamıyla tarih, geçmişte olmuş bitmiş vakalara hasredilir(Şıvgın,2009).

Tüm bu tanımlara baktığımızda, tarihin eleştirel bir yapıya sahip olduğu, geçmişe ait veriler içerdiği, sadece geçmiş değil şimdiki zamanı da anlamlandırmayı sağlayan, geçmişten gelip geleceğe yön veren özellikleri barındırdığı görülmektedir. Uzmanlar tarafından tanımlanan tarih, bu alanda eğitim görenlerin gözünde neye, niçin benzer sorusuna cevap aramak için kavramı daha da somutlaştırmak adına metaforlardan yararlanılmıştır. Metaforlar günlük konuşma dilimizde karşımıza çıkar ve öğrendiklerimizi anlamlandırma aşamasında da yardımcı görevini üstlenirler.

Metaforun Türkçe anlamı “mecaz” olarak ifade edilmektedir. Metaforların benzetme, kinaye ve teşbih olarak kullanılıyor olması, onun edebi ve sanatsal bir işleve sahip olduğunun düşünülmesine sebep olmuştur. Fakat metaforun daha çok zihinsel ve düşünsel anlayışımızı ifade eden ve gösteren bir araç olduğu kabul edilmektedir. Metaforlar (benzetmeler, mecazlar) olayların oluşumu ve işleyişi hakkında düşüncelerimizi yapılandıran, yönlendiren ve kontrol eden en güçlü zihinsel araçlardan biridir (Mutluer, 2014).

Metafor, bir bireyin yüksek düzeyde soyut, karmaşık veya kavramsal bir olguyu anlamada ve açıklamada işe koşabileceği güçlü bir zihinsel araç olarak değerlendirilmektedir (Saban, Koçbeker ve Saban, 2006). Bu bağlamda metaforlar, yeni bilginin daha önceden bilinen eski bilgilerle benzerliklerini bularak ilişkiler kurulmasını sağlar ve böylece yeni bilginin somut olarak açıklanmasına yardım eder (Senemoğlu, 2005). Daha önce de belirtildiği üzere, metaforların her ne kadar söz sanatından ibaret olduğu düşünülse de, metaforlar bilinmeyen şeylerin öğretilmesi için mükemmel bir teknik, öğrenilenlerin akılda kalması ve hatırlanması konusunda da geçerliliği kanıtlanmış bir araçtır (Saban, 2004; Arslan ve Bayrakçı, 2006). Metaforlar ve analogiler nitel çalışmaların okuyucuları ile güçlü bağlantı kurma yolu olabilirler; fakat bazı analogiler belli okuyucu kitlelerini gücendirir. Bu nedenle, metafor ve analogiler betimlenen kimselerin nasıl hissedeceği ve hedeflenen okuyucu kitlesinin nasıl tepkide bulunacağı konusunda bir hassasiyet ile seçilmelidir (Patton, 2014). Tüm bu özellikleriyle de öğrenci açısından yeni öğrenmeler ile önceden öğrenilen bilgiler arasında bağ kurularak öğrenmeyi güçlü oranda artırması açısından metaforlar önem arz etmektedir. Öğrenci açısından bu kadar etkili bir öğrenmeyi sağlayacak olan metaforların, öğretmen adayları tarafından da kullanılması metaforların etkililiğinin fark edilmesini sağlaması açısından da faydalı olacaktır.

Tarih kavramına ilişkin alguları ölçmeye yönelik yapılan araştırmalar (Yalçınkaya, 2010; Tuna ve Budak, 2013; Yalçınkaya, 2013; Mutluer, 2014) incelendiğinde bu çalışmaların ortaokul öğrencilerine, sosyal bilgiler ve sınıf öğretmeni adayları ile edebiyat bölümü öğrencilerine uygulandıkları görülmüştür. Pedagojik formasyon alan tarih öğretmeni adaylarına uygulanmış bir çalışmaya rastlanmamış olması nedeniyle, çalışmanın alana katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Bu çalışmanın amacı, pedagojik formasyon alan tarih öğretmeni adaylarının tarih kavramına ilişkin geliştirdikleri metaforları incelemektir. Bu amaç doğrultusunda çalışmada şu sorulara cevap aranacaktır:

1. Pedagojik formasyon alan tarih öğretmeni adaylarının “tarih” kavramına ilişkin sahip oldukları metaforlar nelerdir?

2. Tarih kavramına ilişkin ortaya çıkan metaforlar, ortak özellikleri bakımından hangi kavramsal kategoriler altında toplanabilir?

2. Yöntem

2.1. Araştırmanın Deseni

Pedagojik formasyon eğitimi alan Tarih öğretmen adaylarının “tarih” kavramına yönelik algılarını açıklamada kullandıkları metaforları tespit etmeyi amaçlayan bu çalışma, betimsel tarama modelinde nitel bir araştırmadır. Veri toplama ve yorumlama sürecinde nitel araştırma yöntemleri desenlerinden biri olan olgubilim (fenomenoloji) deseni kullanılmıştır. Olgu bilim deseni, farkında olduğumuz ancak derinlemesine ve ayrıntılı bir anlayışa sahip olmadığımız olgulara odaklanmaktadır (Patton, 2014). Olgular yaşadığımız dünyada olaylar, deneyimler, algılar, yönelimler, kavramlar ve durumlar gibi çeşitli biçimlerde karşımıza çıkabilmektedir. Ancak bu tanışıklık olguları tam olarak anladığımız manasına gelmez. Bize tümüyle yabancı olmayan, aynı zamanda da tam anlamını kavrayamadığımız olguları araştırmayı amaçlayan çalışmalar için olgu bilim uygun bir araştırma zeminini oluşturur (Yıldırım ve Şimşek, 2006). Diğer bir deyişle bilincin özünün betimlenmesi, olgu biliminin araştırma sahasıdır (Sönmez ve Alacapınar, 2011).

2.2. Çalışma Grubu

Çalışma 2016-2017 eğitim-öğretim yılında Abant İzzet Baysal Üniversitesi’nde pedagojik formasyon alan Tarih öğretmeni adaylarıyla yürütülmüştür. Katılımcılar, 44’ü (% 57) kadın ve 33’ü (% 43) erkek olmak üzere toplam 77 kişiden oluşmaktadır.

Tablo 1. Araştırmaya Katılan Öğretmen Adaylarına İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımı

Cinsiyet	N	%
Kadın	44	57
Erkek	33	43
Toplam	77	100

2.3. Verilerin Toplanması

Verilerin toplanması sürecinde araştırmacılar tarafından geliştirilen “Pedagojik Formasyon Alan Tarih Öğretmeni Adaylarının Tarih Kavramına Yönelik Metaforlar Anketi” kullanılmıştır. Yarı yapılandırılmış formun görünüş ve kapsam geçerliliği için üç alan uzmanından görüş alınarak, son hali verilmiştir. Ölçme aracı, maddelerin anlaşılabilirliği ve yanıtlanma süresi gibi değişkenleri tespit etmek amacıyla ön uygulama kapsamında örneklem dışında tutulan 3 öğretmen adayına uygulanmıştır. Uygulamaya katılan öğretmen adaylarının anket maddelerini ortalama 10-15 dk. içinde cevapladıkları, maddenin açık ve anlaşılır olduğu belirlenmiştir. Bunun üzerine esas uygulamaya geçilmiştir. Uygulama, bizzat araştırmacıların da hazır bulunduğu bir zamanda yapılmıştır.

Pedagojik formasyon alan Tarih öğretmeni adaylarının “tarih” kavramına ilişkin algılarını belirlemek amacıyla, öğretmen adaylarına “Tarih.....benzer. Çünkü” ifadesinin yer aldığı yarı yapılandırılmış form dağıtılmıştır. Metaforların diğer bir ifade ile benzetmenin herhangi bir şeyle (somut, soyut, canlı cansız varlıklar) yapılabileceği açıklanmış, çünkü ile de metaforun gerekçesini yazmaları istenmiştir. Katılımcılara yalnızca bir metafor üzerinde yoğunlaşarak, düşüncelerini aktarmaları için süre tanınmıştır. Metaforun bir araştırma aracı olarak kullanıldığı çalışmalarda; metaforun konusu ile kaynağı

arasındaki bağı daha açık bir şekilde çağrıştırmak amacıyla “gibi” kavramına, araştırmacıların kendi metaforlarına gerekçelerini sunmaları için “çünkü” kavramına yer verildiği görülmektedir (Saban, 2009). Öğretmen adayları tarafından doldurulan bu formlar birer belge ve doküman olarak bu araştırmanın temel veri kaynağını oluşturmaktadır.

2.4. Verilerin Analizi ve Yorumlanması

Öğretmen adaylarının tarih kavramına ilişkin algıları içerik analizi yöntemi ile incelenmiştir. İçerik analizinde temel amaç, toplanan verileri açıklayabilecek kavramlara ve ilişkilere ulaşmaktır. İçerik analizinde birbirine benzeyen veriler belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirilir ve bunlar okuyucunun anlayacağı biçimde organize edilerek yorumlanır (Yıldırım ve Şimşek,2013). Bu nedenle elde edilen bulgular tablolara dönüştürülerek yorumlanmıştır. Verilerin analizinde şu çalışmalar yapılmıştır: Adlandırma aşaması, tasnif etme, kategori geliştirme, geçerlik ve güvenilirliği sağlama.

Adlandırma aşamasında araştırmaya katılan öğretmen adaylarının doldurduğu kâğıtlar numaralandırılmıştır. Daha sonra katılımcıların yazmış olduğu metaforlar kodlanmıştır. Tasnif aşamasında, her metafor ayrıştırılmış ve diğer metaforlarla olan benzerlikleri veya ortak özellikleri bakımından analiz edilmiştir. Kategori geliştirme aşamasında, temel olarak katılımcılar tarafından üretilen metaforların tarih kavramına ilişkin sahip oldukları ortak özellikler yönüyle incelenmesi hedeflenmiştir. Bu amaç doğrultusunda öncelikle, her metafor imgesi incelenmiş ve belli bir kodla ilişkilendirilerek, farklı kavramsal kategoriler oluşturulmuştur. Her bir kategori için geliştirilen metafor sayısı, frekansları ve yüzdeleri hesaplanarak tabloleştirilmiştir.

Geçerlik ve güvenilirliği sağlama aşamasında ise; nitel araştırmada güvenilirliği artırmak için araştırmacıların bazı önlemler almaları önerilmektedir. Bu önlemler araştırmada kullanılan stratejilerin neden\ nasıl kullanıldığının belirgin hale getirilmesi ve bu sayede diğer araştırmacıların bu stratejileri benzer şekilde kullanabilmesine olanak tanınması ile ilişkilidir (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Geçerlik ve güvenilirlik, araştırma sonuçlarının inandırıcılığını sağlamak ve artırmak için araştırmalarda en yaygın olarak kullanılan iki ölçüttür. Bu noktada araştırmacı izlediği aşamaları ayrıntılı ve açık bir biçimde rapor ettiği taktirde araştırmanın dış güvenilirliği, araştırma sonuçlarını kendi tercih ve yönelimlerine göre biçimlendirmedeğini okuyucuya ikna ettiği taktirde de araştırmanın iç güvenilirliği konusunda adım atmış olur (Kabapınar, 2003:411). Ayrıca, araştırma sonucu rapor edilirken bulgular bölümünün orijinaliği bozulmadan, doğrudan alıntılara yer verilmesi de araştırmanın iç güvenilirliğini önemli ölçüde yükseltir (Yıldırım & Şimşek, 2013). Bu nedenle bu çalışmada da araştırmanın bulguları kısmında katılımcıların ifadelerinden alıntılar doğrudan verilmiştir.

Ayrıca, araştırma sırasında iki araştırmacı tarafından ayrı ayrı kodlama yapılmıştır. Bütün karşılaştırmalarda görüş birliği ve görüş ayrılığı sayıları tespit edilerek, araştırmanın güvenilirliği Miles ve Huberman'ın (1994: 64) formülü (Güvenirlik = Görüş Birliği / Görüş Birliği + Görüş Ayrılığı) kullanılarak hesaplanmış ve sonuç %90 bulunmuştur.

3. Bulgular ve Yorum

Araştırmaya katılan pedagojik formasyon alan Tarih öğretmeni adaylarının “tarih” kavramına yönelik kullandıkları metaforlara ilişkin toplanan veriler tabloleştirilip, yorumlanmıştır.

Araştırmaya katılan 77 öğretmen adayı tarafından 51 adet metafor geliştirilmiştir. Sonra öğretmen adaylarının geliştirdikleri metaforlar, metaforu temsil eden öğretmen adayı sayısı hesaplanarak tablolaştırılmıştır.

Tablo 2. Pedagojik Formasyon Alan Tarih Öğretmeni Adaylarının Tarih Kavramına İlişkin Geliştirdikleri Metaforlar ve Frekans Değerleri

Metafor Sırası	Metafor Adı	f	Metafor Sırası	Metafor Adı	f
1	İnsan	9	27	Defter	1
2	Okyanus	5	28	Senaryo	1
3	Ağaç	4	29	Hava	1
4	Saat	3	30	Pergel	1
5	Ayna	3	31	Roman	1
6	Su	2	32	Ok	1
7	Antika eşya	2	33	Domino taşları	1
8	Anı defteri	2	34	Evren	1
9	Deniz	2	35	Merdiven	1
10	Ay	2	36	Apartman	1
11	Zaman	2	37	Döngü	1
12	Zaman Makinesi	2	38	Çınar ağacı	1
13	Tren	1	39	Çiçek	1
14	Yağmur	1	40	Reenkarnasyon	1
15	Yazı tahtası	1	41	Ego	1
16	Zincir	1	42	Kılavuz	1
17	Kalem	1	43	Yaşlı insan	1
18	Nehir	1	44	Uzay	1
19	Dikiz aynası	1	45	Canlı	1
20	Yıllanmış şarap	1	46	Fidan	1
21	Bebek	1	47	Hayat	1
22	Mekan	1	48	Bozuk saat	1
23	Akarsu	1	49	Toprak	1
24	Nar	1	50	Hayal	1
25	Çam ağacı	1	51	Boş kağıt	1
26	Kütüphane	1			
Toplam		51			

Öğretmen adayları tarafından geliştirilen 51 adet metafordan 39 tanesi yalnız bir öğretmen adayı tarafından geliştirilmiştir. Geriye kalan 12 adet metafor ise 2 ile 10 öğretmen adayı tarafından tercih edilmiştir. İlk üç sırada yer alan metaforlar insan(9), okyanus(5) ve ağaç(4) metaforlarıdır.

Pedagojik Formasyon Alan Tarih Öğretmeni Adaylarının Tarih Kavramı ile ilgili geliştirdiği metafor kategorileri ve bunlara ilişkin metafor örnekleri tablolar halinde aşağıda gösterilmiştir:

Tablo 3. Pedagojik Formasyon Alan Tarih Öğretmeni Adaylarının Tarih Kavramına Yönelik Sahip Oldukları Metaforlara İlişkin Kategoriler

Kategoriler	Metaforlar	Metafor Sayısı	f
1-Olayların Birbirlerinin Nedenleri ve Sonuçları Olduğu Kabul Edilen Tarih	Domino taşları(1),Pergel(1), Ağaç(1), Zaman(1), Dikiz aynası(1),Zincir(1), Hayal(1),Toprak(1), Merdiven(1)	9	9
2-Başlangıcı ve Sonu Olmayan (Sonsuz) Tarih	Ok(1), Deniz(2),Okyanus(4),Uzay(1)	4	8
3-Zorunluluk (İhtiyaç) Olarak Tarih	Hava(1),Su(2)	2	3
4-Geçmişin Bilgisi Olarak Tarih	Roman(1), Antika(1), Ayna(2),Mekân(1), Nehir(1), Anı defteri(2),Yazı tahtası(1), Boş kâğıt(1), İnsan(3), Yaşlı insan(1),Ağaç(2), Apartman(1),Ay(1)	13	18
5-Yüksek Değere Sahip Olduğuna İnanılan Tarih	Antika(1), Çam ağacı(1),Yıllanmış şarap(1)	3	3
6-Zamanla Artan Bilgi Birikimi Olarak Tarih	İnsan(4), Bebek(1), Tren(1),Fidan(1), Çiçek(1)	5	8
7- Tekrarı Olmayan Tarih	Ay(1), Saat(1),Bozuk saat(1), Hayat(1)	4	4
8- Tekerrür Eden Tarih	Senaryo(1),Saat(2),Canlı(1), Reenkarnasyon(1), Döngü(1),İnsan(2), Zaman makinesi(1)	7	9
9-Bilgilendiren ve Geçmişten Ders Almayı Sağlayan Tarih	Defter(1), Kütüphane(1)	2	2
10- Geleceğe Doğru Bizi Yönlendiren (Köprü Olan) Tarih	Okyanus(1), Zaman makinesi(1) Ağaç(1), Akarsu(1), Ayna(1), Kılavuz(1), Çınar ağacı(1),Zaman(1)	8	8
11-Bütünlük Arz Eden Tarih	Nar(1), Yağmur(1),Evren(1)	3	3
12- Öznel Tarih	Kalem(1), Ego(1)	2	2

Tablo 3’de görüldüğü gibi öğretmen adayları tarafından en çok oluşturulan metaforların “geçmişin bilgisi olarak tarih” kategorisinde toplandıkları; en az oluşturulan metaforların ise “zorunluluk olarak tarih, bilgilendiren ve geçmişten ders almayı sağlayan tarih, öznel tarih” kategorilerinde olduğu görülmüştür.

Tarih kavramına ilişkin metaforik algıların neler olduğunun tespiti amacıyla yapılan bu çalışmada metaforları açıklayan 12 kategori, bunların özellikleri, öğretmen adaylarının görüşlerinden yapılan alıntılarla aşağıda açıklanmaya çalışılmıştır:

3.1. Olayların Birbirlerinin Nedenleri ve Sonuçları Olduğu Kabul Edilen Tarih

Tablo 4. Olayların Birbirlerinin Nedenleri ve Sonuçları Olduğu Kabul Edilen Tarih Kategorisine İlişkin Metaforlar

Kategori	Metaforlar	Metafor Sayısı	f
Olayların Birbirlerinin Nedenleri ve Sonuçları Olduğu Kabul Edilen Tarih	Domino taşları(1), Pergel(1), Ağaç(1), Zaman(1), Dikiz aynası(1),Zincir(1), Hayal(1), Toprak(1), Merdiven(1)	9	9

Tablo 4'e bakıldığında "olayların birbirlerinin neden ve sonuçları olduğu tarih" kategorisinin domino taşları, pergel, ağaç, zaman, dikiz aynası, zincir, hayal, toprak ve merdiven metaforlarından oluştuğu görülmektedir. Bu kategoriyi toplamda 9 katılımcı ve 9 metafor temsil etmektedir. Oluşturulan metaforlar ve metaforların oluşturulma nedenleri incelendiğinde öğretmen adaylarının tarih algısının bir olayın oluşma nedenini başka bir olayın sonucu olarak gördükleri ve olayların birbirini etkileyerek gerçekleştiğine ilişkin bir algı geliştirdikleri tespit edilmiştir.

Ö-40, "Tarih domino taşları gibidir. Çünkü tarihte bir olay diğer olayları da etkiler. Tarihte bir olayın sonucu diğerinin nedeni olabilmektedir. Sebep sonuç ilişkisi vardır....." şeklinde bir açıklama yaparken Ö-37, "Tarih pergel gibidir. Çünkü pergelin bir ucu sabit kalırken diğer ucu çevresine ilişkilidir. Tarihi olayın tek bir nedeni yoktur. Çevresinde olan olaylar da tarihi olayları etkiler." diye ifade etmiştir. Diğer bir öğrenci Ö-8 de "Tarih zincir gibidir. Çünkü tarihte hiçbir olay kendi başına meydana gelmez. Her olayın bir nedeni, onu ortaya çıkaran bir durum vardır." şeklindeki açıklamasıyla tarihi neden-sonuç ilişkisi içinde açıklamıştır.

3.2. Başlangıcı ve Sonu Olmayan (Sonsuz) Tarih

Tablo 5. Başlangıcı ve Sonu Olmayan (Sonsuz) Tarih Kategorisine İlişkin Metaforlar

Kategori	Metaforlar	Metafor Sayısı	f
Başlangıcı ve Sonu Olmayan (Sonsuz) Tarih	Ok(1), Deniz(2), Okyanus(4),Uzay(1),	4	8

Öğretmen adayları "başlangıcı ve sonu olmayan(sonsuz) tarih" kategorisi ile ilgili olarak "ok, deniz, okyanus, uzay" metaforlarını üretmişlerdir. Bu kategoriyi toplamda 8 katılımcı ve 4 metafor temsil etmektedir.

Tablo 5'e göre öğretmen adaylarının gerekçeleri de dikkate alındığında tarihin sürengeliği ve içeriğinin sonsuz olduğunu Ö-17 "Tarih okyanus gibidir. Çünkü bir okyanus gibi uçsuz bucaksızdır. Okyanus gibi sonsuzdur." şeklinde açıklarken; Ö-63 tarihin sonsuzluğu ve bilinmeyen pek çok yönünün olduğuna ilişkin değerlendirmesini "Tarih uzay gibidir. Çünkü tarihte pek çok olay olmasına rağmen insanoğlu bunun tamamını bilmemektedir." şeklinde yapmıştır. Aynı şekilde Ö-53'de "Tarih deniz gibidir. Çünkü ucu bucağı yoktur gibi görünür. Derindir. İlerlemedikçe gerçeği göremezsin, içine girmedikçe olayları sadece yüzeyinden görürsün." şeklindeki açıklamasıyla tarihin derinselliğinden bahsetmiştir.

3.3. Zorunluluk (İhtiyaç) Olarak Tarih

Tablo 6. Zorunluluk (İhtiyaç) Olarak Tarih Kategorisine İlişkin Metaforlar

Kategori	Metaforlar	Metafor Sayısı	F
Zorunluluk (İhtiyaç) Olarak Tarih	Hava(1),Su(2)	2	3

Tablo 6'ya göre "zorunluluk(ihtiyaç) olarak tarih" kategorisinde öğretmen adayları "hava ve su" metaforlarını üretmişlerdir. Bu kategoriyi 3 katılımcı ve 2 metafor temsil

etmektedir. Bu kategoride tarihin insan için ne kadar elzem bir şey olduğu anlatılmaya çalışılmış, gerekliliğinden bahsedilmiştir.

Buna ilişkin Ö-35 “Tarih hava gibidir. Çünkü tarih elzemdir. Tıpkı hava gibi. Tarih önemlidir, gereklidir.” şeklindeki açıklamasıyla tarihin zorunlu bir ihtiyaç olduğunu belirtmiştir. Aynı şekilde Ö-58 de “Tarih su gibidir. Çünkü insanlar nasıl ki suya ihtiyaç duyuyorsa tarihe de ihtiyaç duymalıdır.” şeklindeki açıklamasıyla zorunluluğun önem derecesini belirtmiştir. Ö-75 “Tarih su gibidir. Çünkü su nasıl tüm canlılara hayat verirse tarihte insanların devamına ve hareketine yön vermiştir.” şeklinde bir açıklama yapmıştır. Bu da gösteriyor ki insan nasıl su ve hava olmadan yaşayamazsa tarih olmadan da yaşayamaz denilmeye çalışılmış, tarihin gerekliliği açıklanmaya çalışılmıştır.

3.4. Geçmişin Bilgisi Olarak Tarih

Tablo 7. Geçmişin Bilgisi Olarak Tarih Kategorisine İlişkin Metaforlar

Kategori	Metaforlar	Metafor Sayısı	f
Geçmişin Bilgisi Olarak Tarih	Roman(1), Antika(1), Ayna(2), Mekân(1), Nehir(1), Anı defteri(2), Yazı tahtası(1), Boş kâğıt(1), İnsan(3), Yaşlı insan(1),Ağaç(2), Apartman(1), Ay(1)	13	18

Tablo 7’ye göre, öğretmen adayları “geçmişin bilgisi olarak tarih” kategorisinde roman, antika, ayna, mekan, nehir, anı defteri, yazı tahtası, boş kağıt, insan, yaşlı insan, ağaç, apartman, Ay” metaforlarını üretmişlerdir. Bu kategoriye toplamda 18 katılımcı ve 13 metafor temsil etmektedir. Bu kategoride tarihin geçmiş hakkında bilgi verici özelliği vurgulanmıştır.

Buna ilişkin Ö-38 “Tarih roman gibidir. Çünkü tarihin öznesi insandır. Romanın da öznesi insandır. İki de geçmiş hakkında bilgi verir. Bizi geçmişe getirir.” şeklinde açıklama yaparken Ö-22 de “Tarih antika gibidir. Çünkü antika eşyalar dönemin özelliklerini üzerinde yansıtabilecek, onu sergileyebilecek özelliklere sahiptir.” şeklindeki açıklamasıyla tarihin geçmişi gözler önüne serdiğini belirtmişlerdir. Ö-6 da diğer öğrenciler gibi tarihin geçmişi anlattığını “Tarih anı defteri gibidir. Çünkü tarih bize geçmişi anlatır.” şeklindeki açıklamasıyla ifade etmiştir.

3.5. Yüksek Değere Sahip Olduğuna İnanılan Tarih

Tablo 8. Yüksek Değere Sahip Olduğuna İnanılan Tarih Kategorisine İlişkin Metaforlar

Kategori	Metaforlar	Metafor Sayısı	f
Yüksek Değere Sahip Olduğuna İnanılan Tarih	Antika(1), Çam ağacı(1),Yıllanmış şarap(1)	3	3

Tablo 8’e göre, “yüksek değere sahip olduğuna inanılan tarih” kategorisinde öğretmen adayları “ antika, çam ağacı, yıllanmış şarap” metaforlarını üretmişlerdir. Bu kategoriye toplamda 3 katılımcı ve 3 metafor temsil etmektedir. Bu metaforlarla tarihin ne kadar değerli olduğu anlatılmaya çalışılmıştır.

Ö-36 “Tarih antika gibidir. Çünkü ikisi de geçmişten günümüze ulaşmış kıymetli madenlerdir. Birinin maddi değeri yüksekken diğerinin manevi değeri yüksektir.”

şeklindeki ifadesiyle tarihin manevi bir değere sahip olduğu üzerinde durmuştur. Ö-23 ise “Tarih çam ağacı gibidir. Çünkü çam ağaçları dünyada en fazla oksijen üreten canlıdır diyebiliriz. İnsanlara çok faydalıdır, tarih de böyledir.” şeklindeki açıklamasıyla tarihin yararlılığı üzerinde durmuştur. Ö-12 ise “Tarih yıllanmış şarap gibidir. Çünkü şarap yıllandıkça değeri artar, fiyatı, kalitesi, her şeyiyle bir ilerleme gösterir. Tarih de böyledir.” derken tarihin değerinin hiç eksilmediğini ifade etmiştir.

3.6. Zamanla Artan Bilgi Birikimi Olarak Tarih

Tablo 9. Zamanla Artan Bilgi Birikimi Olarak Tarih Kategorisine İlişkin Metaforlar

Kategori	Metaforlar	Metafor Sayısı	f
Zamanla Artan Bilgi Birikimi Olarak Tarih	İnsan(4), Bebek(1), Tren(1), Fidan(1), Çiçek(1)	5	8

Tablo 9’a göre “zamanla artan bilgi birikimi olarak tarih” kategorisinde öğretmen adayları “insan, bebek, tren, fidan, çiçek” metaforlarını üretmişlerdir. Bu kategoriyi toplamda 8 katılımcı ve 5 metafor temsil etmektedir. Bu kategori incelendiğinde tarihin zamanla artan bir bilgi birikimi olduğuna vurgu yapıldığı görülmektedir.

Buna ilişkin Ö-31 “Tarih insan gibidir. Çünkü insan da çeşitli dönemlerden geçer. Tarihte insan gibi çeşitli dönemlerden geçer.” diyerek tarihin aşamalarından bahsetmiş, Ö-13 ise “Tarih bebek gibidir. Çünkü tarihi olaylar tıpkı bebek gibi gelişir, büyür.” derken tarihi bilginin her zaman arttığını ifade etmiştir. Ö-2 de “Tarih tren gibidir. Çünkü tarih tıpkı bir tren gibi üzerinden yıllar geçtikçe kendine eklemelerde bulunur.” derken tarihi bilginin yapılan çalışmalarla her daim üzerine yenilerinin eklendiğini ifade etmiştir.

3.7. Tekrarı Olmayan Tarih

Tablo 10. Tekrarı Olmayan Tarih Kategorisine İlişkin Metaforlar

Kategori	Metaforlar	Metafor Sayısı	f
Tekrarı Olmayan Tarih	Ay(1), Saat(1), Bozuk saat(1), Hayat(1)	4	4

Tablo 10’a göre “tekrarı olmayan tarih” kategorisinde öğretmen adayları “Ay, saat, bozuk saat, hayat” metaforlarını üretmişlerdir. Bu kategoriyi 4 kişi ve 4 metafor temsil etmektedir. Bu kategoride tarihte hiçbir olayın başka bir olayın aynısı olmayacağı vurgulanmaya çalışılmıştır.

Ö-33 “Tarih Ay gibidir. Çünkü Ay’ın arka tarafını göremediğimiz için tam olarak neye benzediğini bilemeyiz. Tarihte de tekrar yaşanma söz konusu olmadığından kesin bilgiye ulaşamayız.” derken tarihin tekrar edilememe özelliğinden dolayı bilgi kesinliğinin olmadığını ifade etmiştir. Ö-71 ise “Tarih bozuk saat gibidir. Çünkü tarih tekrarı olmayan, üzerinde deney yapılmayan bir derstir.” şeklindeki açıklamasıyla tarihin tekrarı olmadığını açıklamaya çalışmıştır. Ö-7 de “Tarih saat gibidir. Çünkü tarihin geçip gittiği gibi saat içindeki akrep, yelkovan, saniyede ileriye doğru gider. Tarih de yaşanmış bir olay veya olayların yaşandığı zaman geri gelmediği gibi olaylar tekrar meydana gelmez.” derken

zamanın geri gelmeme özelliğini vurgulayarak, tarihin tekrar edilemez olduğunu açıklamaya çalışmıştır.

3.8. Tekerrür Eden Tarih

Tablo 11. Tekerrür Eden Tarih Kategorisine İlişkin Metaforlar

Kategori	Metaforlar	Metafor Sayısı	f
Tekerrür Eden Tarih	Senaryo(1),Saat(2),Canlı(1),Reenkarnasyon(1), Döngü(1),İnsan(2), Zaman makinesi(1)	7	9

Tablo 11'e göre "tekerrür eden tarih" kategorisinde öğretmen adayları "senaryo, saat, canlı, reenkarnasyon, döngü, insan, zaman makinesi" metaforlarını üretmişlerdir. Bu kategoriyi 9 öğretmen adayı ve 7 metafor temsil etmektedir. Bu kategoride tarihin tekrarlardan oluştuğu vurgulanmıştır.

Ö-32 "Tarih senaryo gibidir. Çünkü aynı film, aynı sahne farklı karakter ve yöntemlerle devam eder. Savaşlar ve ölümler aynı, ama yöntemi farklı." diyerek tarihin tekrarlardan oluştuğunu ifade etmiş ama bu tekrarların farklılıkları üzerinde de durmuştur. Ö-1 ise "Tarih saat gibidir. Çünkü tarihten öğrendiğimiz bir şey varsa o da kısmi tekerrürdür. Zira tarih boyunca yaşanan her olay ve aktörleraynı eksen de ilerler." şeklinde bir açıklama yapmıştır. Ö-59 "Tarih reenkarnasyon gibidir. Çünkü tarih bitmeyen bir süreçtir. Olaylar bitmiş gibi gözükse de tekrar tekrar doğar." şeklindeki ifadesiyle tarihin hem tekrar hem de süreğenlik özelliğinden bahsetmektedir. Ö-52 de "Tarih döngü gibidir. Çünkü geçmişte yaşanmış olaylar farklı şart veya koşullarda günümüzde ya da gelecekte de yaşanabilir." şeklindeki açıklamasıyla tarihin tekrar özelliğinin olasılığından bahsetmektedir.

3.9. Bilgilendiren ve Geçmişten Ders Almayı Sağlayan Tarih

Tablo 12. Bilgilendiren ve Geçmişten Ders Almayı Sağlayan Tarih Kategorisine İlişkin Metaforlar

Kategori	Metaforlar	Metafor Sayısı	F
Bilgilendiren ve Geçmişten Ders Almayı Sağlayan Tarih	Defter(1), Kütüphane(1)	2	2

Tablo 12'ye göre "bilgilendiren ve geçmişten ders almayı sağlayan tarih" kategorisinde öğretmen adayları tarafından "defter ve kütüphane" metaforları üretilmiştir. Bu kategoriyi 2 kişi ve 2 metafor temsil etmektedir. Bu kategoride tarihin hem bilgilendirici hem de ders almayı sağlayan yönü vurgulanmıştır.

Ö-30 "Tarih defter gibidir. Çünkü elimize aldığımız bu defterin yazılı kısımları gelecek kuşaklara daha iyiye taşıyabilecek nitelikte olmalıdır. Doğrularımız, yanlışlarımız neler, şimdi neyi yaparsak doğru olura dikkat etmek gerekir." derken tarihin hem bilgi verici hem de ders verici özelliğinden bahsetmiş; Ö-28 ise "Tarih kütüphane gibidir. Çünkü kütüphaneler bilgileri depolayan ve gerektiğinde açığa çıkaran yerlerdir. Tarihin de genel tanımı buna uygundur." şeklindeki açıklamasıyla tarihin daha çok bilgi verici özelliğinden bahsetmiştir.

3.10. Geleceğe Doğru Bizi Yönlendiren (Köprü Olan) Tarih

Tablo 13. Geleceğe Doğru Bizi Yönlendiren (Köprü Olan) Tarih Kategorisine İlişkin Metaforlar

Kategori	Metaforlar	Metafor Sayısı	F
Geleceğe Yönlendiren Tarih	Doğru Bizi Okyanus(1),Zaman makinesi(1), Ağaç(1), Akarsu(1), Ayna(1),Kılavuz(1), Çınar ağacı(1), Zaman(1)	8	8

Tablo 13'e göre "geleceğe doğru bizi yönlendiren(köprü olan) tarih" kategorisinde öğretmen adayları "okyanus, zaman makinesi, ağaç, akarsu, ayna, kılavuz, çınar ağacı ve zaman" metaforlarını üretmişlerdir. Bu kategoriyi 8 katılımcı ve 8 metafor temsil etmektedir. Bu kategoride tarihin geçmiş ile gelecek arasında köprü işlevi gördüğü vurgulanmaya çalışılmıştır.

Ö-29 "Tarih okyanus gibidir. Çünkü tarih geçmişte yaşanan olayları okuyup öğrenip anlamamızı ve geçmişle gelecek arasında köprü kurmamızı sağlar." derken; Ö-19 "Tarih zaman makinesi gibidir. Çünkü yaşadığımız bir olayı tarihe bakarak aydınlatmaya çalışırız. Geçmişte olan bir olayla günümüzde olan olayları karşılaştırırız." demiştir. Aynı şekilde Ö-15 de "Tarih akarsu gibidir. Çünkü olaylar geçmişte yaşanmıştır, bugün de yaşanmaktadır. Yarın da yaşanacaktır. Kesintisiz akıp giden bir nehir gibi." şeklindeki açıklamalarıyla tarihin insanların hem geçmiş hem de gelecek ile bağ kurmasını sağlama özelliğini vurgulamışlardır.

3.11. Bütünlük Arz Eden Tarih

Tablo 14. Bütünlük Arz Eden Tarih Kategorisine İlişkin Metaforlar

Kategori	Metaforlar	Metafor Sayısı	F
Bütünlük Arz Eden Tarih	Nar(1), Yağmur(1),Evren(1)	3	3

Tablo 14'e göre "bütünlük arz eden tarih" kategorisinde öğretmen adayları "nar, yağmur, evren" metaforlarını üretmişlerdir. Bu kategoriyi 3 katılımcı ve 3 metafor temsil etmektedir. Bu kategoride tarihi tek bir olay olarak göremeyeceğimiz, birçok olayı birçok yönüyle bütüncül olarak görmemiz gerektiği vurgulanmıştır.

Bununla ilgili olarak Ö-18 "Tarih nar gibidir. Çünkü tarihi bütün itibarıyla düşünürsek nar tanelerine benzer. Narı böldüğümüzde taneleri ufak ufak dağılır. Fakat nar taneleri bütündür. Narı nar yapan taneleridir. Tarihi tek bir olay olarak düşünemeyiz. Tarihi bütün olaylarıyla bütün olarak düşünmeliyiz." derken; Ö-4 de "Tarih yağmur gibidir. Çünkü yağmur tek tek damlalar halindedir. Bu damlalar birleşip gölleri oluşturur. Tarihte de küçük bir olay olur, bunlar da birleşip daha büyükleri oluşturur." şeklindeki açıklamalarıyla olayların birbirlerini etkilediğini ve tek başlarına ele alınamayacağını belirtmişlerdir. Ö-43 de "Tarih evren gibidir. Çünkü evren bütün uzay alemini bünyesinde toplarken tarih de nerdeyse bütün bilimleri bünyesinde toplamıştır." derken tarihin diğer bilimlerle ilişkisi açısından bütünlüğünden bahsetmiştir.

3.12. Öznel Tarih Olarak Tarih

Tablo 15. Öznel Tarih Olarak Tarih Kategorisine İlişkin Metaforlar

Kategori	Metaforlar	Metafor Sayısı	F
Öznel Tarih	Kalem(1), Ego(1)	2	2

Tablo 15'e göre "öznel olarak tarih" kategorisinde öğretmen adayları "kalem ve ego" metaforlarını üretmişlerdir. Bu kategoriyi 2 katılımcı ve 2 metafor temsil etmektedir. Bu kategori ile tarihin tarafsız bir şekilde aktarılmadığı; anlatan kişiye göre değiştirilebileceği vurgulanmıştır.

Ö-9 "Tarih kalem gibidir. Çünkü kalemin içindeki mürekkep tarih bilgisidir. Ama kalem kullandığı kişiye göre değişir. Herkes farklı bir görüşle anlatır tarihi." derken; Ö-60 "Tarih ego gibidir. Çünkü yaşanan ve yaşanmakta olan olaylar genellikle kitlesel hareketlerden değil baş seçici karar verici kişilerin yapmış olduğu insiyatif ve tasarrufların seçiminden oluşmuştur." şeklinde bir açıklama yapmıştır. Her iki öğretmen adayı da tarihin kişilere özgü olarak değişebileceğinden, yansız olamayacağından bahsetmişlerdir.

4. Sonuç ve Tartışma

Bulgulara göre pedagojik formasyon alan tarih öğretmeni adayları tarafından geliştirilen 51 metafor 12 kategori altında toplanmıştır. Araştırma sonucunda oluşturulan kategoriler: Olayların birbirlerinin nedenleri ve sonuçları olduğu kabul edilen tarih, başlangıcı ve sonu olmayan (sonsuz) tarih, zorunluluk (ihtiyaç) olarak tarih, geçmişin bilgisi olarak tarih, yüksek değere sahip olduğuna inanılan tarih, zamanla artan bilgi birikimi olarak tarih, tekrarı olmayan tarih, tekerrür eden tarih, bilgilendiren ve geçmişten ders almayı sağlayan tarih, geleceğe doğru bizi yönlendiren (köprü olan) tarih, bütünlük arz eden tarih ve öznel tarih'dir.

Araştırmanın bulgularına göre en fazla metafor oluşturulan kategori "geçmişin bilgisi olarak tarih" kategorisidir. Bu kategoride 18 öğretmen adayı 13 metafor oluşturmuştur. Bu kategoride en çok oluşturulan metafor ise insandır (n:9). Mutluer (2014) tarafından edebiyat öğrencilerine yönelik yapılan çalışmada da öğrenciler tarafından en fazla metafor oluşturulan kategori "geçmişin bilgisi olarak tarih" kategorisi olarak araştırmayı desteklemektedir. Tuna ve Budak (2013) tarafından yapılan çalışmada ise, en fazla metaforun oluşturulduğu kategori "geleceği aydınlatan ve rehber olarak tarih" kategorisidir. Yalçinkaya (2013) tarafından sınıf öğretmeni adaylarına yönelik yapılan çalışmada ise, en çok metaforun üretildiği kategori "değişim ve süreklilik özelliği olan tarih" kategorisine aittir. Yine Yalçinkaya (2010) tarafından 8. sınıf öğrencilerine yönelik yapılan çalışmada en fazla metaforun oluşturulduğu kategori "tecrübeler yığını olarak tarih" kategorisidir. Bu da göstermektedir ki tarih kavramına yönelik oluşturulan metaforlara ilişkin yapılmış 5 çalışmadan sadece edebiyat öğrencileri ve tarih alanında pedagojik formasyon alan öğretmen adaylarına yönelik çalışmalarda çalışmaya katılan kişiler tarihi daha çok geçmişe yönelik bilgi olarak tanımlarken, diğer çalışmalarda katılımcılar daha çok rehber, süreklilik ve tecrübe olarak tanımlamaktadırlar.

Ayrıca en az metafor oluşturulan kategoriler ise, "zorunluluk (ihtiyaç) olarak tarih, bilgilendiren ve geçmişten ders almayı sağlayan tarih ile öznel tarih" kategorileridir. Bu

kategorilerde oluşturulan metafor sayıları ise 2'dir. Tuna ve Budak (2013) tarafından yapılan çalışmada ise en az metafor üretilen kategori "tekrarı olmayan tarih" kategorisi olup bu kategoride 2 metafor oluşturulmuştur. Mutluer (2014) tarafından yapılan çalışmada en az metafor oluşturulan kategoriler ise "insanın yaşamı olarak tarih, tekrarlar yığını olarak tarih ve insanın kimliğine kavuşması olarak tarih" kategorileri olup bu kategorilerde oluşturulan metafor sayısı ise 3'dür. Yalçinkaya (2013) tarafından yapılan çalışmada ise en az metaforun oluşturulduğu kategori "ilgi çekici, sevilen tarih" kategorisi olup bu kategoride oluşturulan metafor sayısı 18'dir. 4 çalışmada da en az metaforun oluşturulduğu kategoriler ile araştırma bulguları arasında bir benzerlik bulunmamaktadır. Pedagojik formasyon alan tarih öğretmeni adayları tarafından en az metaforun oluşturulduğu kategorilerden birinin "zorunluluk (ihtiyaç) olarak tarih" kategorisinin olması da önemli bulgulardan biridir.

Sonuç olarak, 77 öğretmen adayı tarafından 51 metafor geliştirilmesi öğretmen adayları tarafından tarih kavramının farklı özelliklerinin tanımlanabilmesini sağlaması açısından önemlidir. Ayrıca, bu kadar çok metaforun üretilmiş olması öğretmen adaylarının tarih kavramını tanımlama konusunda zorluk çekmediklerini göstermektedir. Ancak bazı öğretmen adaylarının tarihi tekerrür olarak görürken, seçtikleri metaforu bazı öğretmen adaylarının da tarihin tekrarı olmadığını anlatırken de kullanmaları ilginç bir detay olarak karşımıza çıkmaktadır. Aynı metaforun farklı kategorilerde yer alabilecek şekilde açıklanması aslında tarih formasyon öğrencilerinin olaylara farklı bakış açıları geliştirebilecek şekilde çok yönlü olabileceklerini göstermesi açısından önemli görülebilir.

Elde edilen sonuçlar ışığında şu önerilere yer verilebilir:

Metafor çalışmaları Eğitim Fakültesi Tarih öğretmenliği mezunlarının tarih kavramına ilişkin algılarını ortaya koymak amacıyla da yapılabilir. Her iki çalışma sonucunda elde edilen veriler arasında oluşan benzerlik veya farklılıkların sebebi ile ilgili öğretmen adaylarıyla görüşme yapılabilir.

Ayrıca tarih bölümü ve sosyal bilgiler bölümünde yüksek lisans ve doktora yapan kişilerin tarih kavramına ilişkin algılarına yönelik bir metafor çalışması yapıp bu çalışma lisans mezunlarına uygulanan çalışma ile karşılaştırılabilir. Eğitim düzeyi ve alan bilgisi yeterliliği ile metafor oluşturma zenginliği arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığı tespit edilebilir.

Aynı çalışma, akademisyenlere uygulanarak elde edilecek kavramların çeşitliliği diğer çalışmalarda elde edilen verilerle karşılaştırılıp tarih kavramı ile ilgili en çok hangi özellik üzerinde yoğunlaştığı tespit edilebilir.

KAYNAKÇA

Arslan, M. ve Bayrakçı, M. (2006). Metaforik düşünme ve öğrenme yaklaşımının eğitim-öğretim açısından incelenmesi. Mili Eğitim. 171(Yaz), 100-108.

Carr, E. (1996). Tarih nedir? İstanbul: İletişim Yayınları.

Demircioğlu, İ. H. ve Tokdemir, M. A. (2008). Değerlerin oluşturulma sürecinde tarih eğitimi: amaç, işlev ve içerik. Değerler Eğitimi Dergisi, 6 (15), 69-88.

Dilek, D. (2007). Tarih derslerinde öğrenme ve düşünce gelişimi. Ankara: Nobel Yayıncılık.

- Kabapınar, F. (2003). Kavram yanılgılarının ölçülmesinde kullanılacak bir ölçeğin bilgi kavrama düzeyini ölçmeyi amaçlayan ölçekten farklılıkları. Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi. 230. 40-47.
- Kütükoğlu, M. S. (2014). Tarih araştırmalarında usul. İstanbul: Kubbealtı Neşriyat.
- Miles, M. B. & Huberman, A. M. (1994). Qualitative data analysis (2nd ed.). Thousand Oaks, London: Sage Publications
- Mutluer, C. (2014). Edebiyat öğrencilerinin tarih kavramına ilişkin algılarının metaforlar aracılığıyla analizi. Journal Of History School, 7(19), 699-718.
- Patton, M. Q. (2014). Nitel araştırma ve değerlendirme yöntemleri. (M. Bütün, S. B. Demir, Çev. Ed.) Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Saban, A. (2004). Giriş düzeyindeki sınıf öğretmeni adaylarının öğretmen kavramına ilişkin ileri sürdükleri metaforlar. Türk Eğitim Bilimleri Dergisi, 2 (2), 131-155.
- Saban, A. (2009). Öğretmen adaylarının öğrenci kavramına ilişkin sahip oldukları zihinsel imgeler. Türk Eğitim Bilimleri Dergisi, 7 (2), 281-326.
- Saban, A., Koçbeker, B. N. ve Saban, A. (2006). Öğretmen adaylarının öğretmen kavramına ilişkin algılarının metafor analizi yoluyla incelenmesi. Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri, 6 (2), 461-522.
- Safran, M ve Ata, B. (1996). Barışçı tarih öğretimi üzerine çalışmalar; Türkiye’de tarih ders kitaplarında yunanlılara ilişkin kullanılan dil ve yunanlılara ilişkin öğrenci görüşleri. Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, (1), 11-26.
- Senemoğlu, N. (2005) Gelişim öğrenme ve öğretim: Kuramdan uygulamaya. Ankara: Gönül Yayıncılık.
- Sönmez, V. & Alacapınar, F.G. (2011). Örneklendirilmiş bilimsel araştırma yöntemleri. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Şıvgın, H. (2009). Ulusal tarih eğitiminin kimlik gelişimindeki önemi. Gazi Akademik Bakış Dergisi, 2 (4), 35-52.
- Şimşek, A. (2011). Tarih nasıl yazılır? İstanbul: Tarihçi Kitabevi.
- Tuna, Y.E. ve Budak, F. M. (2013). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının tarih kavramına ilişkin algılarının mecazlar/ metaforlar yardımıyla analizi. Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Üniversitesi Dergisi, 6(14), 609-642.11
- Yalçınkaya, E. (2010). İlköğretim 8. sınıf öğrencilerinin tarih kavramına ilişkin metaforları. I. Uluslararası Tarih Eğitimi Sempozyumu Bildiri Özet Kitabı.
- Yalçınkaya, E. (2013). Tarih kavramına yönelik sınıf öğretmeni adaylarının ürettikleri metaforların incelenmesi. ZFWT Dergisi, 5(3), 95-112.
- Yıldırım, A. ve Şimşek H. (2013). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldız, Ö. (2003). Türkiye’de tarih öğretiminin sorunları ve çağdaş çözüm önerileri. Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 15 (2), 181- 190.